

У чему је проблем, Василије Ђ. Крестићу?

или

Откуд толика опседнутост радом Музеја жртава геноцида

У последњих десетак дана академик Василије Ђ. Крестић (1932) два пута се околио на Музеј жртава геноцида и мене лично. Први пут нисам реаговао, други пут морам јер је у говору у САНУ 21. априла изрекао лажне оптужбе на рачун Музеја жртава геноцида што значи и на мене јер ја креирам политику и активности ове институције.

Сваки „излет“ Василија Ђ. Крестића је у теме о Независној Држави Хрватској (1941–1945) је унапред осуђен на промашај – никада није гледао било који архивски фонд у, на пример, Архиву Војно-историјског института и Архиву Југославије а камоли објавио макар један научноистраживачки текст у коме би навео један-једини документ из фондова тих архива. То је основа за закључак да он није компетентан да дели лекције некоме ко је провео три деценије у истраживању судбине српског народа и Српске православне цркве у 20. веку.

Најпре је на сајту srpskaistorija.rs у подужем интервјуу (који је уследио непосредно после јављања академика Љубише Ракића па је требало да га „опере“ због подршке Владимиру Костићу, председника САНУ, и његовим ставовима око Косова и Метохије) поменуо и мене. Контекст у коме ме помиње и речи које је изговорио били су довољан разлог да реагујем. Но, одустао сам из поштовања његових година.

Мада прво питање и одговор нису уопште битни у овом случају, ипак га наводим:

–Поштовани господине Крестићу, после 1918.год. како нам се поновила 1945. год? Поново смо отишли у загрљај целату који нас је клао и децу нам убијао на најсуровије начине. По Вама која је кључна тачка српског суноврата и пропасти? Да ли и Ви мислите да је то 1918. година?

На нашу жалост, и несрећу, ми имамо веома богату историју с трагичним исходима па се није лако и једноставно одлучити у избору „кључне тачке српског суноврата“. Ако је реч само о најновијим догађајима, из двадесетог и двадесет првог века, онда можемо рећи да је то 1918. година, година када смо створили државну заједницу са Хрватима и Словенцима. Међутим, вишеструке трагичне последице оставила је по српски народ и држава створена 1945. године. Оба пута платили смо дуг зато што смо били вођени идејама „братства и јединства“, што смо били заведени идејама југословенства и комунизма.

–На другој страни смањује се број српских жртава. Ревизија броја жртава све чешће стиже из Хрватске. Шта ми радимо по том питању, сем појединаца? Данас све више чујемо са наше стране да је у Јасеновцу страдало од 89000 до 190000 Срба, што се смањује број жртава, када је већ давно утврђено да је у Јасеновцу страдало преко 700000 Срба. Ви тврдите да ми имамо тачне пописе, колико је убијено Срба у Јасеновцу, ножем, секиром... Рекли сте да је од 700.000 до милион Срба убијено у НДХ. Истакли сте да се чињенице о жртвама НДХ у Јасеновцу и безбројним јамама и стратиштима налазе и у документима немачких официра, као и да је експертска комисија састављена од Хрвата још 1945. године изнела податак да је у Јасеновцу страдало 500.000

Људи. Које су тврдње тачне, и што се број жртава од усташа смањује и коме то иде у корист?

Морам Вас исправити: нигде и никада нисам тврдио да „ми имамо тачне пописе, колико је убијено Срба у Јасеновцу...” Нажалост, таквих пописа нема, али има више сведочења одговорних, пре свега немачких (Глез фон Хорстенау, Нојбахер), али и других веома истакнутих часника из времена рата, који су саопштавали своја сазнања о броју Јасеновачких и других жртава у НДХ. Онима који се баве испитивањем броја жртава и којима је циљ да по сваку цену умање злочин геноцида над Србима заобилазе те исказе и драстично смањују број жртава неким прорачунима, који нису ништа друго него чисте импровизације, које немају додирне везе са примарним изворним подацима.

Кад је реч о смањивању броја убијених у Јасеновцу и у читавој НДХ добро је познато да се у Хрватској на томе ради већ више деценија. Међутим, у протеклих неколико година на томе се ради и у Србији. На челу те невелике групације историчара у Србији стоје владика пакрачки Јован Ђулибрк и директор Музеја жртава геноцида Вељко Ђурић Мишина. У Србији се сада појављују и такви историчари који покушавају да смање и број пострадалих Срба у Првом светском рату. Шта је свему томе циљ и ко стоји иза тих и таквих послова посебно је питање и ја се у овом тренутку тиме нећу бавити. Међутим, морам да нагласим да је неморално свако неосновано преувеличавање жртава као и смањивање. Ко свесно чини било једно или друго заслужује осуду и презир.

+++

Мој одговор има два дела. Први је шала која је, у ствари, реална оптужба против Крестића да је класичан пример (политичког) ревизионисте. Наиме, он помиње процене немачких високих официра који су говорили о 750.000 јасеновачких жртава. Своје оптужбе заснивам на следећим чињеницама.

Новинска агенција Танјуг је 4. маја 1945. године званично објавила да је у Јасеновцу убијено 800.000 заточеника, а дневник „Политика“ је ту вест пренела сутрадан. Те новине су месец дана касније објавиле да је реч о 900.000 заточеника!

Средином маја 1945. године пред члановима Комисије за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача заточеник Милан Дуземлић, тврдио да је убијено 940.000 логораша!

Историчар Гидеон Грајф је, пре две-три године, у интервјуу на јагодинској телевизији Палма устврдио да би да број од 600.000 и 700.000 жртава треба дуплирати – значи реч је о 1.200.000 и 1.400.000 жртава!

И тако даље....

Значи, Крестић је ревизиониста јер умањује бројеве убијених који су износили релевантни фактори!

Други део мог коментара на цитирани део интервјуа је одвећ озбиљна ствар:

Василије Ђ. Крестић је у годинама када му је много тога у памћењу избрисано. Тако је заборавио на лекције из предмета Увод у историјске студије које говоре и критици извора. А у њима се наглашава потреба дубоког промишљања кад је реч о вредносним чињеницама које су корисне за разумевање одређеног догађаја и

њиховој употребној вредности. У овом случају то се односи на некритичко наглашавање тврдњи немачких официра о броју убијених у Јасеновцу и Независној Држави Хрватској – те тврдње Крестић узима као цитат из Светог писма! Узгред, могао је и да помене и тврдње Мартина Бросцата, немачког официра у штабу Војноуправног команданта у Србији – Ладислаус Хори, Мартин Бросцат, *Усташка држава Хрватска 1941-1945*, Београд 1994.

Крестић тврди да никада није урађен попис жртава што није сасвим тачно. Наиме, 1964. и 1965. године вршен је попис ратних жртава и сачињене су процене броја страдалих (између 1.016.000 и 1.066.000) а касније је сачињен и списак јасеновачких страдалника. Далеко од тога да је поменути списак коначан!

У контексту тврдње да ревизионизма има и у Србији, Крестић каже: „На челу те невелике групације историчара у Србији стоје владика пакрачки Јован Ђулибрк и директор Музеја жртава геноцида Вељко Ђурић Мишина.“

Крестић је одавно заборавио да је историографија процес тумачења прошлости у коме ревизија дотадашњих сазнања има истакнуто место. То значи да ревизионизам има позитивну улогу. Крестић би, као личност од каријере (и високог поверења разних интересних група и служби) морао да уз поменути тврдњу наведе доказе. Како он то није учинио, имам право да закључим да подваљује и лаже. Ове квалификације користим јер ја до данас нисам јавно казао своје мишљење о броју јасеновачких жртава! Моје је право да се не слажем са тврдњом о 700.000 побијених у Јасеновцу а то темељим на истраживању које траје већ више од три деценије и на свему оном што је одштампано под мојим именом и све оно што сам потписао као уредник, нарочито оне радове који се односе на ратне жртве и Јасеновац!

+++

Василије Ђ. Крестић већ неколико година и с великим напором покушава да упрља Музеј жртава геноцида лажним тврдњама које могу само да прођу код оних које називају „патриЈотама“, којима је довољан наслов текста на неком сајту па да дају своје судове о садржају.

Посебно место у Крестићевим изјавама заузима похвала рада др Милана Булајића који је био први постављени директор Музеја жртава геноцида. Мојих осам година рада у истој установи дају ми за право да упитам: Шта је то Булајић урадио за Музеј и какав му је допринос историографији? Да бих потврдио своје речи обећавам да ћу Крестићу доставити публикацију *Четврт века Музеја жртава геноцида* да види ко је и шта урадио!

Омиљена Крестићева квалификација на рачун Музеја жртава геноцида гласи: „Дочекали смо чак и то да се број јасеновачких и других жртава у Независној Држави Хрватској смањује и усред

Београда, у Музеју жртава геноцида, у установи коју финансира Влада Србије.“

Личност уз чије име иду академске титуле у оваквим случајевима би навео барем један доказ. Крестић то није учинио јер га нема! То значи да је претходна наведена реченица испразна, политикантска и гола лаж.

Музеј жртава геноцида има право на своје ставове засноване на вишегодишњим научноистраживачким пројектима. То право и дводеценијска истраживања су основа за процене о приближним бројевима страдалих. Ми сматрамо да су процене сачињене после пописа жртава спроведеног 1964-1965. године реалне процене.

Познато је да у наредним деценијама није било воље да се много конкретније истражује број ратних страдалника (па и јасеновачких) као и да део кривице сноси генерација Василија Ђ. Крестића која је на посебан начин служила комунистичким властодршцима, поред осталог, избегавањем тема из српске националне историје, нарочито српско-српских односа у 19. и 20. веку!